

TFRS 16 – Kiralamalar’ın Grup İçi Muhasebe Politikaları Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Çağrı Aksoy HAZIR*

ÖZET

Yeni kiralamalar standardı olan TFRS 16’nın kullanılmaya başlanması, şirketlerin muhasebe, vergi, finansal raporlama, yatırımcı ilişkileri, satın alma ve bilgi sistemleri gibi pek alanını etkileyecektir. Kiracının karar ve tahminleri değişecek ve özellikle faaliyet kiralaması ağırlıklı çalışan şirketlerin muhasebe politikalarının yeniden değerlendirilmesini gerektirecektir. Bu standart şirketlerin bilançoları, gelir tabloları ve finansal oranlarını etkileyecektir. Bu çalışmanın amacı; TFRS 16 – Kiralamalar’ın farklı muhasebe politikaları kullanılarak konsolide finansal tablolar üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Çalışmada alternatif muhasebe politikaları aracılığıyla TFRS – 16’nın finansal etkileri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kiralama, muhasebe politikası, konsolide finansal tablolar

JEL Sınıflandırması: M40, M41, M48

Assessment Of TFRS 16 – Leases Within Group Accounting Policies

ABSTRACT

The introduction of the new lease standard TFRS 16 will affect multifunctional areas of an organizations, including accounting, tax, financial reporting, investor relations, procurement and information technology. The judgments and estimates of lessee will change and for the companies that rely heavily on leasing for operations, there will be significant implications on reassessment of accounting policies. It will have impacts on companys’ balance sheet and income statement, and also key financial ratios. This study aims to examine the impact of new standard “TFRS 16 – Leases” towards group’s consolidated financial statements and financial ratios considering change in accounting policies. This study illustrates different accounting policies and shows the financial effects of TFRS 16 application on consolidated financial statements.

Keywords: Leasing, accounting policy, consolidated financial statements

Jel Classification: M40, M41, M48

Makale Gönderim Tarihi: 20.07.2018

Makale Kabul Tarihi: 24.09.2018

* Arş. Gör. Dr., Marmara Üniversitesi, İşletme Fakültesi, cagri.aksoy@marmara.edu.tr , ORCID ID: 0000-0003-1172-1412.

1. GİRİŞ

Kiralama işlemlerinin güvenilir biçimde ve özünün dikkate alınarak sunulabilmesi amacıyla, Ocak 2019'dan itibaren TFRS 16 – Kiralamalar standardı uygulanmaya başlayacaktır. Standardın uygulanmaya başlamasıyla birlikte, kiracı açısından daha önce faaliyet kiralaması ve finansal kiralama olarak sınıflandırılan tüm kiralama işlemleri şirketlerin bilançosunda yer alacak, bilanço dışı tutan şirketlerin varlık ve borçlarında artış, özkaynaklarında azalış; gelir tablosunda ise kira giderlerinde azalış, amortisman ve faiz giderlerinde artış gerçekleşecektir. Gelir tablosundaki sınıflandırmaya ilişkin değişikliğe bağlı olarak da şirketlerin faiz vergi amortisman öncesi karları ile faaliyet karları artacaktır (Serçemeli, ve Öztürk, 2016: 46). Bilanço ve gelir tablosundaki değişiklikler ile şirketlerin aktif büyüklükleri ve borç yapıları değişecek, dolayısıyla nakit akış tablosu da bu değişimden etkilenecektir (Aslan, 2018: 57).

Yeni kiralama standardı ile Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından hedeflenen; finansal tabloların bilgi sunma fonksiyonunun daha doğru ve objektif bir biçimde yerine getirilebilmesidir. Daha açık bir ifade ile kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde yalnızca kullanım hakkı modeli kullanılarak, içeriksel ve biçimsel olarak karşılaştırılabilir bilginin sunulması ve suistimal edilebilecek muhasebeleştirme seçeneklerinin en aza indirgenmesi amaçlanmıştır (Küting vd. 2013: 391). Bu standart ile birlikte özellikle faaliyetlerinin finansmanında çoğunlukla kiralama tercih eden şirketlerde, bu geçiş sürecinde önemli değişiklikler ortaya çıkacaktır. Finansal tabloların ve dipnot açıklamalarının değişimi, şirketlerin finansal performanslarının belirli göstergeler açısından olumsuz etkilenmesine, aynı zamanda şirketlerin muhasebe bilgi sistemlerinin de yapısal açıdan revize edilmesine ve bu yapısal değişikliklerle beraber ortaya çıkacak ek maliyetlere neden olacaktır. Özellikle grup içi işlemlerde meydana getireceği değişiklikler ile gruba ait konsolide finansal tablolardan elde edilecek finansal performans göstergeleri değişecek, hisse senedi finansal piyasalarda işlem gören şirketlerin ise yatırımcılar ile iletişimi de bu durumdan etkilenecektir.

Bu çalışmanın amacı; TFRS 16 – Kiralamalar'ın ilk uygulaması ile ortaya çıkabilecek finansal performans göstergelerindeki ani değişimlerin grup içi işlemlerde farklı muhasebe politikaları ile nasıl engellenebileceğini sayısal bir uygulama örneği ile açıklamaktır. Çalışmanın başlangıcında TFRS 16 – Kiralamalar hakkında genel bilgiler sunulmuş, standart finansal ve yönetsel açıdan değerlendirilmiştir. Daha sonraki bölümünde ise farklı muhasebe politikaları ile TFRS 16'nın konsolide finansal tablolardaki uygulamasına yer verilmiş, aynı zamanda TMS 17 uygulaması ile de karşılaştırılmıştır. Sonuç bölümünde ise genel bir değerlendirmeye yer verilmiştir.

2. TFRS 16'NİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

UFRS 16 – Kiralamalar, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından Ocak 2016'da yayımlanmış olup, Türkiye'de uygulanmak üzere de Şubat 2017 tarihinde TFRS 16-Kiralamalar olarak taslak halinde kamuoyuna sunulmuştur. Nisan 2018 tarihinde standart Resmi Gazete'de yayımlanmış, 01.01.2019 veya sonrasında başlayan yıllık hesap dönemlerinde uygulanacaktır.

2.1. TFRS 16 ile Gelen Değişiklikler

TMS 17'ye göre finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi için gerekli olan şart; varlığın mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan her türlü risk ve yararların devredilmesi iken, TFRS 16'da mülkiyetin ötesinde kiralama işleminin finansal kiralama olarak tanımlanabilmesi için ilgili varlığın kullanımının kontrol etme hakkının belirli bir süre için devredilmesi gereklidir (TFRS 16, m: 9). Varlığın kullanımının kontrol etme hakkının belirli bir süre için devredilip devredilmediğinin değerlendirilebilmesi ise; kiracının kullanım süresince varlığın kullanımından sağlanacak ekonomik faydanın tamamına yakınına elde etmesi ve varlığın kullanımını yönetme hakkının da mevcut olmasına bağlıdır (TFRS 16, m: B9).

Kiraya veren açısından TFRS 16 ile TMS 17'de belirtilen muhasebeleştirme uygulamaları aynen geçerli iken, kiracı açısından muhasebeleştirmede önemli değişiklikler söz konusudur. Kiracı açısından tüm kiralama işlemleri, sözleşmenin geçerli olduğu tarihten itibaren bilançoda kullanım hakkı varlığı ve kira yükümlülüğü olarak raporlanmalıdır (TFRS 16, m: 22). Kısa vadeli kiralama sözleşmeleri veya varlığın düşük değerli olduğu kiralama sözleşmeleri gibi istisnai durumlarda ise standart finansal tablo hazırlayıcılarına uygulama kolaylığı sağlayarak, faaliyet kiralaması niteliğinde değerlendirilebileceğine izin vermiştir (Kajüter ve Meinhövel, 2016: 427 ve TFRS 16, m: 6).

Kiracı açısından, bilançoda kullanım hakkı varlığı ve kira yükümlülüğü olarak raporlanacak olan kiralamaların ilk ölçümünde aşağıdakiler dikkate alınacaktır.

- Kira yükümlülüğü, kiralamanın başladığı tarihte ödenmemiş olan kira ödemelerinin bugünkü değer üzerinden ölçülmeli, bugünkü değer ölçümünde ise kira sözleşmesindeki faiz oranı ya da alternatif borçlanma oranından yararlanılmalıdır (TFRS 16, m: 26).
- Kiralama süresinin belirlenmesinde, kiralama işleminde uzatma opsiyonu söz konusu ise opsiyon süresi de dikkate alınmalıdır (TFRS 16, m: 18).
- Kullanım hakkı varlığının ilk ölçümünde varlığın maliyet bedeli dikkate alınmalıdır. Bu bedel, kira yükümlülüğünün ilk ölçüm tutarına kiracının katlandığı başlangıçtaki tüm maliyetlerin eklenip, mevcutsa alınan tüm kiralama teşviklerinin düşülüp, varlığın taşınması veya yerleştirileceği yere ilişkin restorasyon söz konusu ise ortaya çıkacak maliyetlerin de eklenmesiyle ölçülür (TFRS 16, m: 24).
- Kira yükümlülüğünün sonraki ölçümlerinde etkin faiz yöntemi kullanılır. Her döneme ait kira ödemeleri, faiz giderleri ve döneme ait ana para ödemeleri ayrıştırılarak, finansal tablolarda sunulur. Kira yükümlülüğünün defter değeri, faizi yansıtacak biçimde artırılır, yapılan kira ödemelerini yansıtacak biçimde azaltılır (TFRS 16, m: 36).
- Kullanım hakkı varlığının sonraki ölçümünde maliyet modeli tercih edilmişse, kullanım hakkı varlığı birikmiş amortisman ve birikmiş değer düşüklüğü zararları düşülmüş olarak ölçülmelidir (TFRS 16, m: 30).
- Varlığın mülkiyeti kiralama süresi sonunda kiracıya devredilecek ya da kiracının bu süre sonunda satın alma opsiyonunu kullanma öngörüsü söz konusu ise, ilgili varlık yararlı ömrünün sonuna kadar amorti edilmelidir, diğer durumlarda ise yararlı ömür veya kiralama süresinden kısa olanına göre amorti edilmelidir (TFRS 16, m: 32).

Standartta öne çıkan ve TMS 17'de yer almayan bir diğer husus ise kullanım hakkı varlığı ve kira yükümlülüğünün kiracı açısından finansal tablolarda sunumudur. Finansal tablo hazırlayıcıları kullanım hakkı varlığını bilançoda ayrı veya ilişkili oldukları varlıklara dahil ederek, kira yükümlülüğünü de benzer biçimde ayrı veya ilişki olduğu diğer

yükümlülükler dahil ederek sunabilir. Bu sunumun aynı zamanda dipnotlarda açıklanması gereklidir (TFRS 16, m: 47).

Standardın geçiş hükümlerinde ise, kolaylaştırıcı bir uygulama olarak mevcut sözleşmelerin kiralama sözleşmesi olup olmadığının yeniden değerlendirilmesinin gerekmediğidir (TFRS 16, m: C3). Ancak mevcut kiralama işlemlerine uygulanmak üzere iki geçiş alternatifi sunulmuştur (TFRS 16, m: C5).

- Kiracı, “TMS 8 – Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar’ı” uygulayarak önceki raporlama dönemlerinin her birine geriye dönük olarak TFRS 16’yı uygulayabilir.

- Finansal tablolara alınan ilk uygulamanın kümülatif etkisi dikkate alınarak geriye dönük uygulama yapılabilir.

2.2. Finansal Etkileri Açısından “TFRS 16 – Kiralamalar”

Daha önceki bölümde de ifade edildiği gibi yeni standardın uygulanmasıyla; kiraya verenden öte kiracı tarafından düzenlenen finansal tablolarda önemli değişiklikler meydana gelecek, bu finansal tablolardan elde edilecek finansal performans göstergeleri de değişecektir.

Kiracı açısından muhasebeleştirmede faaliyet ya da finansal kiralama ayrımı ortadan kalkacağından, kiracının düzenlediği finansal tablolarda aşağıdaki değişimler öngörülmektedir. (Heyd ve Ruchti, 2015: 494)

- Bilançoda kullanım hakkı varlığı kalemi aktifleştirilecek ve ilk ölçümde kira ödemelerinin kiralama süresince bugünkü değeri dikkate alınacaktır. Bunun ile beraber, kira yükümlülükleri de bilançonun pasifinde kullanım hakkı varlık tutarında yer alacaktır.

- Sonraki ölçümlerde kullanım hakkı varlığı üzerinden amortisman ayrılacak, kira yükümlülükleri ise kiralama süresince anüite yöntemine göre borçlandırılacaktır.

- Gelir tablosunda kiralama işlemlerine ait amortisman giderleri ve faiz (finansman) giderlerine yer verilecektir.

- Nakit akış tablosunda, kiralamaya ait ana para ödemeleri finansman faaliyetlerinden nakit akışları kısmında sınıflandırılacaktır.

Yukarıdaki değişiklikler ile birlikte kiracının bilanço toplamı ve yabancı kaynak toplamı artacak, özkaynakların toplam kaynaklar içerisindeki payı ise azalacaktır (Berger ve Nardmann, 2016: 428). Bilanço yapısının bu şekilde değişmesiyle birlikte varlık devir hızı da azalacaktır. Bu durum şirketlerin finansal kaldıraçlarının artmasına ve likidite açısından ise cari oranın da azalmasına neden olacaktır (Bardens vd., 2016: 454).

TFRS 16’nın uygulanmasıyla birlikte, kiralama işlemi ile ilişkili faiz giderlerinin dönemsel tutarları kiralama süresine ve iskonto oranına bağlı olarak değişkenlik gösterecektir. İlk dönemlerde bu giderler yüksek tutarda olacak iken, daha sonraki dönemlerde tutar azalacaktır (Acar vd. 2017: 599). Bunun yanı sıra amortisman giderleri ve faiz giderlerinin ayrı raporlanacak olması ile şirketlerin faiz vergi öncesi kar (FVÖK) ve faiz vergi amortisman öncesi karı (FVAÖK) artacak, bu artışa bağlı olarak da esas faaliyet karı ile ilişkili karlılık oranları artış gösterecektir (Blankenberg ve Möhlmann-Mahlau, 2017: 453). Ancak karlılık

oranları arasında yer alan varlık karlılığı (ROA) ve özkaynak karlılığının (ROE), dönem net karının değişimi farklı kalemlere de bağlı olduğundan ve kiralama portföyünün değişkenliğinden hangi yönde değişeceğine dair kesin bir beklenti söz konusu değildir (Acar vd. 2017: 601).

Kira ödemelerinin ana para ödemeleri ve faiz giderleri olarak ayrıştırılmasıyla birlikte ana para ödemelerine bağlı olarak finansman faaliyetlerinden nakit akışları azalacaktır. Standartta faiz giderlerinin sınıflandırılması için finansal tablo hazırlayıcılarına TMS 7'ye atıf yapılarak seçimlik hak tanınmıştır. İlgili giderler, işletme faaliyetleri ile doğrudan ilişkili ise işletme faaliyetlerinden nakit akışlarında, değil ise finansman faaliyetlerinden nakit akışları bölümünde sınıflandırılabilir. Kira ödemeleri toplam tutarı nakit akış tablosundan elde edilen nakit ve nakit benzerlerinde net azalışa neden olacaktır (Berger ve Nardmann, 2016: 428).

Tüm bu değişikliklerde önemli olan, şirketlerin TFRS 16 öncesinde hangi kiralamaya daha fazla yönelmiş olduklarıdır. Faaliyet kiralamasına daha fazla yönelmiş olan şirketlerde genel beklenti özellikle finansal yapı oranlarının artması, likidite oranlarının ise azalmasıdır. (Öztürk, 2016: 44). Karlılık oranları ise performans göstergesinin çeşitliliğine bağlı olarak artış ya da azalış gösterecektir.

2.3. Yönetmelik Açısından “TFRS 16- Kiralamalar”

Yeni standardın uygulanmasıyla birlikte, kiracı açısından finansal tablolar ve bu tablolara ait dipnot açıklamalarının genel çerçevesi de nicel ve nitel bilgiler açısından genişleyecektir. Sunulacak olan bu bilgilerin kalitesi ve doğruluğu önem kazanmıştır. Yatırımcılar açısından TMS 17 ile karşılaştırıldığında, şeffaflık daha fazla öne çıkacak ve tüm paydaşların bu şeffaflık düzeyinden yararlanmaları söz konusu olacaktır. Ancak bu şeffaflık düzeyine ulaşabilmek, finansal tablo hazırlayıcıları açısından pek çok yeni unsura dikkate edilmesini gerektirecek ve özellikle geçiş sürecinde yüksek tutarlarda ek maliyetler ortaya çıkacaktır (Loitz, 2017: 162).

Kiraya veren açısından muhasebe bilgi sistemlerinin yeniden yapılandırılması söz konusu olacak iken, kiracı açısından yalnızca muhasebe bilgi sistemlerinin yeniden yapılandırılması değil, muhasebe politikalarında dahi değişikliğe gidilmesi söz konusu olabilecek ve bu durum da yine ek maliyetlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır (Behys ve Labrenz, 2016: 453).

TFRS 16'nın ilk uygulaması, şirketler açısından pek çok birimin dahil olacağı bir proje niteliğinde algılanmalıdır. Şirketlerin bu değişimden önce kurumsal kaynak planlamalarını yeniden yapılandırmaları gereklidir. Bu sistem dahilinde kiralama işlemlerine ait finansal olayların kayıt altına alınması, buna uygun olarak hesap planlarının revize edilmesi ve dipnot açıklamalarının çerçevesinin de değiştirilmesi gereklidir. Tüm mevcut kira sözleşmeleri ve ileride yapılması öngörülen kira sözleşmelerine ait veri bankası oluşturulmalı, bu sözleşmeler arasından standardın sunduğu kolaylaştırıcı hükümler arasında yer alan kısa vadeli kira sözleşmeleri ile dayanak varlığın düşük değerli olduğu kira sözleşmeleri ayrıştırılmalı, kalan sözleşmeler de genel hatlarıyla özetlenmelidir. Bu süreç esnasında ortaya çıkması muhtemel, zaman ve kaynak yönetiminden kaynaklanan maliyetler göz ardı edilmemelidir (Berger ve Nardmann, 2017: 428).

Kurumsal kaynak planlamalarının revize edilmesinin yanı sıra şirket içinde bu değişimden etkilenebilecek satın alma, insan kaynakları veya hukuk gibi birimlerin de ile raporlamada kullanılacak bilgilerin paylaşımı konusunda hazır olmaları ve konuya hakim olmaları gereklidir (Bardens ve Heinig, 2017: 330).

Kiracı açısından finansal tablolarda meydana gelmesi öngörülen önemli beklentilerden biri, şirketlerin FVÖK ve FVAÖK'lerinin artacağıdır. Şirket içerisinde üst yönetimin ücretlendirme politikası elde edilen FVÖK veya FVAÖK tutarına bağlıysa, bu ücretlendirme politikasının şirketin gelecekteki finansal performansı ve sürdürülebilirliği açısından gözden geçirilmesi gereklidir (Berger ve Nardmann, 2017: 428).

Daha önceden mevcut finansal yapıya dayanılarak yapılmış olan kredi sözleşmeleri, geçiş sürecinde bankalar ve diğer kredi kuruluşları ile şirket arasındaki ilişkiyi zedeleyebilir. Şirket yönetimi ilk uygulamada, bu olumsuz etkiyi en aza indirgeyecek bir muhasebe politikası benimsemelidir (Behys ve Labrenz, 2016: 453). Şirketin önemli paydaşları arasında yer alan bankalar, kredi kuruluşları ve derecelendirme kuruluşları bu değişimin etkileri ve nedenleri hakkında detaylı biçimde bilgilendirilmeli, etkin bir iletişim politikası takip edilmelidir (Berger ve Nardmann, 2017: 429).

Genel olarak geçiş sürecinde, şirket yönetimi mevcut kurumsal kaynak planlamasını revize etmeli, tüm sözleşmelerin analizini yapmalı, ilişkili birimleri bilgilendirmeli, performans göstergelerini analiz etmeli, ek maliyetlere karşı hazırlıklı olmalı ve bu durumdan etkilenebilecek tüm paydaşlar ile etkin ve şeffaf bir iletişim kurmalıdır.

3. TFRS 16'NİN MUHASEBE POLİTİKASI DEĞİŞİMİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

3.1. TFRS 16'nın Farklı Muhasebe Politikaları ile Uygulaması

TFRS 16'nın özellikle kiracı açısından getirdiği değişiklikler; geçiş sürecinde daha kolay uyum sağlayabilmeleri, piyasalar ve paydaşlarla olan iletişimi daha sağlıklı sürdürebilmeleri ve yatırımcı beklentilerinin yanlış yönlendirilmemesi amacıyla, şirketlerin mevcut muhasebe politikalarında farklı alternatiflere yönelmelerini gerektirecektir (Behys ve Labrenz, 2016: 453).

Muhasebe politikası; ilgili mevzuatların sunduğu sınırlar çerçevesinde gönüllü ve hedefe yönelik olarak finansal tabloların biçimsel ve içeriksel açıdan etkilenebileceği uygulamalardır (Wohlgemuth, 2007: 49). Muhasebe politikaları, finansal tabloların bilgi verme fonksiyonunu yerine getirebilmesine dayalı olup, paydaşların şirket yönetiminin hedeflerine uygun biçimde hareket etmelerine de yardımcı olan uygulamalardır (Küting, 2013: 16). Daha açık bir ifade ile muhasebe politikalarının uygulaması, yalnızca finansal tabloları etkilememekte, bunun yanı sıra şirket yönetiminin gelecekteki beklentilerini ifade etmeye yönelik finansal piyasalara sinyal gönderilmesini de sağlar. Örneğin kar artırıcı bir muhasebe politikası, şirket yönetiminin gelecekteki performans beklentilerinin pozitif yönde olduğuna dair yatırımcılara sinyal göndermesini sağlarken, kar azaltıcı bir muhasebe

politikasının benimsenmesi, şirket yönetiminin gelecekteki performans beklentisinin iyimser olmadığına sinyali olarak yatırımcılar tarafından algılanabilir (Coenenberg vd., 2016: 1240). Yönetimin istediği bilgiyi yatırımcılara iletmesinin yollarından biri sermaye yapısında gerçekleştireceği değişiklikler olup, bu durum yatırımcılara sinyal gönderilmesini ifade eder (Barclay ve Smith, 2005: 12). Sermaye yapısındaki değişiklikler ile bu sinyaller gönderilebileceği gibi, şirketin kar payı dağıtım politikalarında yapacakları değişiklikler de gelecekteki kazanç ve nakit akışları ile ilgili bir sinyal aracı olarak kullanılabilir (Kılıç vd., 2016: 1134).

Kiracı açısından, kiralama ve finansal kiralama olarak muhasebeleştirilmesi ile elde edilen yüksek kaldıraç oranı ve düşük özkaynak/toplam kaynak oranı yatırımcılara istemsiz biçimde olumsuz sinyallerin gönderilmesine neden olabilir. Bu istemsiz ya da olumsuz sinyallerin engellenebilmesi ya da gelecekte de bu şekilde bir gelişimin öngörülmediğine dair yönetim tarafından gönderilecek sinyaller, muhasebe politikalarının değiştirilmesi ile mümkün olur.

Muhasebe politikaları iki şekilde değiştirilebilir. Bilanço tarihinden önce, dolaysız olarak finansal olayda yapısal değişikliğe neden olan (Örn: kira sözleşmesinin şartları ve süresinin değiştirilmesi gibi) muhasebe politikaları uygulanabileceği gibi, bilanço tarihinden sonra muhasebeleştirme ve ölçmeye yönelik, standart ya da ilkeler tarafından sunulan seçimlik hakların kullanılmasıyla finansal tabloların sunumu değiştirilerek de muhasebe politikası uygulanabilir (Gruber ve Wendels, 2016: 442).

Bu bölümde de grup içi işlemlerde tercih edilen farklı muhasebe politikalarının uygulanmasıyla, TFRS 16'nın finansal etkilerinin nasıl değiştirilebileceği ve yatırımcının davranışının bu yönde geliştirilebileceğine dair sayısal bir örnek sunulmuştur.

3.2. Örneğe İlişkin Genel Bilgiler

Letta Holding A.Ş., ana şirket olup, Bric A.Ş. ve Art Ltd. ünvanlı iki yavru şirketi vardır. Letta Holding A.Ş., her iki şirketin ana sermayesinin 100%'üne sahiptir. Sermaye paylarının alış bedelleri, şirketlerin sermayelerinin defter değeri ile aynı olup, konsolidasyon esnasında değerlendirme farkı oluşmamaktadır. Şirketler arasında grup içi ticari faaliyetler göz ardı edilmiş olup, ticari faaliyetlere ilişkin eliminasyon işlemi söz konusu değildir.

Letta Holding A.Ş., bir mali kuruluş olup, herhangi operasyonel bir faaliyeti yoktur. Art Ltd. bir kara taşımacılığı şirketi olup, grup dışındaki şirketlerden üç yılda bir kamyon kiralamaktadır. 2016 yılı sonunda imzalanan sözleşme çerçevesinde, kamyonların yıllık kira bedeli 100.000 TL'dir. Bric A.Ş. ise toptancılık yapan bir şirkettir. Art Ltd. ve Bric A.Ş.'nin madde malzeme ve personel giderleri nakit ödenmekte olup, hasılatlar da nakit olarak tahsil edilmektedir, her iki şirketin maddi duran varlıklarının ekonomik ömürleri ise 10 yıldır. Aşağıda her üç şirkete ait diğer bilgiler sunulmuştur.

- Letta Holding A.Ş.'nin sermayesi 400.000 TL'dir.
- Bric A.Ş. ve Art Ltd.'nin sermayeleri sırasıyla 180.000 TL ve 170.000 TL'dir.
- Bric A.Ş. ve Art Ltd.'nin hasılatları her dönem sabit tutarda olup, sırasıyla 110.000 TL ve 140.000 TL'dir.
- Art Ltd.'nin madde malzeme giderleri ile personel giderleri üç yılda da 5.000 TL'dir.

- Bric A.Ş.'nin madde malzeme giderleri ile personel giderleri üç yılda da 25.000 TL'dir.
- Şirketlerin nakit ve nakit benzerleri kalemleri önceki döneme ait nakit ve nakit benzerlerinden net artış kadar artmaktadır.
- Vergilendirme göz ardı edilmiştir.
- Kiralama sözleşmesindeki faiz oranı 10%'dur.
- Her üç şirketin de faiz vergi öncesi karının esas faaliyet karına eşit olduğu varsayılmıştır.

Yeni standardın uygulanacak olmasıyla birlikte, Letta Holding A.Ş.'nin konsolide finansal tabloların hazırlanmasında uygulayabileceği iki muhasebe politikası seçeneği mevcuttur. İlk seçeneğe göre kiralama işlemlerini grup içerisinde bağlı ortaklığı olan Art Ltd. aracılığı ile sürdürmeye devam edebilir, ikinci seçeneğe göre ise grup içerisinde yapısal bir değişikliğe giderek Art Ltd.'yi XYZ Ltd. ismi altında iş ortaklığına çevirerek, bu iş ortaklığı kiralama işlemlerini gerçekleştirebilir. Art Ltd.'nin iş ortaklığı içerisinde olduğu şirket, grup dışından üçüncü bir şirket olup, grubun XYZ Ltd.'nin varlıkları üzerinde herhangi bir hak ya da borçlarına ilişkin herhangi bir yükümlülüğü yoktur (TFRS 11, m: B20). İş ortaklığı kurulduktan sonra da grubun iki ayrı muhasebe politikası seçeneği daha mevcuttur. XYZ Ltd., elde edilecek dönem karı üzerinden kar payı dağıtmama kararı alabileceği gibi, dönem içerisinde mahsup edilebilme olanağı tanıyan avans kar payı dağıtımını da gerçekleştirebilir. Avans kar payı dağıtımını; kar payında mahsup edilmek üzere, ara dönem finansal tablolara göre oluşan karlar üzerinden dağıtılmaktadır (Kar Payı Avans Dağıtımını Hakkında Tebliğ, md: 4). Bu örnekte de farklı muhasebe politikalarının grubun finansal performansına etkileri inceleneceğinden avans kar payı dağıtımını yapılacağı varsayılmıştır.¹

Uygulamada incelenecek olan finansal performans göstergeleri aşağıda sıralanmıştır.

- Özkaynak/Toplam Kaynak
- Kaldıraç Oranı
- Cari Oran
- Duran Varlık/Toplam Varlık
- Faiz Vergi Öncesi Kar (FVÖK)
- Faiz Vergi Amortisman Öncesi Kar (FVAÖK)
- FVAÖK/Faiz Giderleri
- FVAÖK Marjı (FVAÖK/Hasılat)

3.2.1. Örneğin Uygulaması

Bu bölümde, genel bilgileri sunulan sayısal örneğin TMS 17 ve TFRS 16 çerçevesinde farklı muhasebe politikalarının uygulanması ile ortaya çıkacak finansal etkiler analiz edilecek ve bu etkilerin değişimine yönelik değerlendirmeler yapılacaktır.

3.2.1.1. TMS 17 – Kiralama İşlemlerinin Uygulaması

Daha önce de ifade edildiği gibi Art Ltd. ile üçüncü bir şirket arasındaki kiralama sözleşmesi 2016 yılı sonunda gerçekleşmiş olup, kiralama işleminin muhasebeleştirilmesi 2017

¹ Örnek Labrenz ve Thorand, 2017'nin eserinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

yılından itibaren gerçekleşecektir. Yıllık kira ödemeleri tutarı 100.000 TL olup, bu işlem kiracı Art Ltd. tarafından faaliyet kiralaması olarak muhasebeleştirilmiştir. Art Ltd. 2017 – 2019 yılları arasında ilgili kira ödemelerini doğrusal biçimde giderleştirmiştir (TMS 17, m: 33).

Letta Holding A.Ş. ana şirket olup, Art Ltd. ve Bric A.Ş. Letta Holding A.Ş.’nin bağlı ortaklıkları olduğundan, bu iki şirket konsolide finansal tabloların hazırlanmasında tam konsolidasyona tabi tutulmuştur. Grup içinde herhangi bir ticari faaliyet söz konusu olmadığından, ticari faaliyetlere ait eliminasyon işlemleri gerçekleştirilmemiştir (TFRS 10: m: B86a). Aşağıdaki tabloda, Letta Holding A.Ş., Bric A.Ş. ve Art Ltd.’nin kiralama işlemi sonucunda üç döneme ait bireysel bilanço ve gelir tabloları sunulmuş, aynı zamanda konsolide bilanço ve gelir tablosuna da yer verilmiştir.

Tablo 1. TMS 17 Kullanımı Sonucu Bilanço ve Gelir Tabloları

Şirket	BRIC A.Ş.			ART Ltd.			LETTA HOLDING A.Ş.			KONSOLİDE FİNANSAL TABLO		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
BİLANÇO (bin TL)												
<i>Nakit ve Nakit Benz.</i>	30	90	150	40	70	100	50	50	50	170	210	300
<i>Diğer Dönen Varl.</i>	60	60	60	50	50	50	0	0	0	110	110	110
Dönen Varlıklar	90	150	210	90	120	150	50	50	50	230	320	410
<i>Bağlı Ort. - BRIC A.Ş.</i>	0	0	0	0	0	0	180	180	180	0	0	0
<i>Bağlı Ort. - ART Ltd.</i>	0	0	0	0	0	0	170	170	170	0	0	0
<i>Maddi Duran Varl.</i>	300	270	240	100	90	80	0	0	0	400	360	320
Duran Varlıklar	300	270	240	100	90	80	350	350	350	400	360	320
Aktif Toplamı	390	420	450	190	210	230	400	400	400	630	680	730
Kısa Vadeli Yük.	180	180	180	0	0	0	0	0	0	180	180	180
<i>Diğer Kısa Vad. Yük.</i>	180	180	180	0	0	0	0	0	0	180	180	180
Özkaynaklar	210	240	270	190	210	230	400	400	400	450	500	550
<i>Sermaye</i>	180	210	240	170	190	210	400	400	400	400	450	500
<i>Dönem Karı</i>	30	30	30	20	20	20	0	0	0	50	50	50
Pasif Toplamı	390	420	450	190	210	230	400	400	400	630	680	730
GELİR TABLOSU												
Hasılat	110	110	110	140	140	140	0	0	0	250	250	250
Satışların Maliyeti	-80	-80	-80	-120	-120	-120	0	0	0	-200	-200	-200
<i>Hamm./Malz. Gid.</i>	-25	-25	-25	-5	-5	-5	0	0	0	-30	-30	-30
<i>Personel Gid.</i>	-25	-25	-25	-5	-5	-5	0	0	0	-30	-30	-30
<i>Amortisman Gid.</i>	-30	-30	-30	-10	-10	-10	0	0	0	-40	-40	-40
<i>Kira Gid.</i>	0	0	0	-100	-100	-100	0	0	0	-100	-100	-100
Brüt Kar	30	30	30	20	20	20	0	0	0	50	50	50

Esas Faaliyet Karı	30	30	30	20	20	20	0	0	0	50	50	50
Finansman Gid.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dönem Karı	30	30	30	20	20	20	0	0	0	50	50	50

Bric A.Ş. ve Art Ltd.'nin dönen varlıkları, genel bilgilerde ifade edildiği üzere önceki dönemin nakit ve nakit benzerleri net artışı kadar artacağından, her iki şirketin dönen varlıkları sırasıyla 60.000 TL ve 30.000 TL kadar artmıştır. Letta Holding A.Ş.'nin tek başına herhangi bir operasyonel faaliyeti olmadığından dönen varlıklarında herhangi bir artış gerçekleşmemiş, konsolidasyon sonrasında konsolide nakit akış tablosundan elde edilen nakit ve nakit benzerleri net artışı her dönem 90.000 TL kadardır. Aşağıdaki tabloda her üç dönemdeki tüm şirketlere ait nakit akış tabloları sunulmuştur.

Tablo 2. TMS 17 Kullanımı Sonucu Nakit Akış Tabloları

	BRIC A.Ş.			ART Ltd.			LETTA HOLDING A.Ş.			KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOSU		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
bin TL												
Dönem Karı	30	30	30	20	20	20	0	0	0	50	50	50
Amortisman Gid.	30	30	30	10	10	10	0	0	0	40	40	40
İşletme Faal. Nakit Akışı	60	60	60	30	30	30	0	0	0	90	90	90
Finansman Gid.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finans. Faal. Nakit Akışı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nakit Nakit Benz. Net Artış	60	60	60	30	30	30	0	0	0	90	90	90

3.2.1.2. TFRS 16 Uygulaması

Kiralamanın fiilen başladığı tarihte, kiracı Art Ltd., kira yükümlülüğünü o tarihte ödenmemiş olan kira ödemelerinin bugünkü değeri üzerinden ölçeceğinden, 2016 yıl sonu itibarıyla kira yükümlülüğünün bugünkü değeri 10% iskonto oranı ile 249.000 TL olarak hesaplanmıştır. Kullanım hakkı varlığının ilk ölçümünde de maliyeti kullanılıp, varlığın maliyeti yalnızca kira yükümlülüğünün ilk ölçüm tutarından oluştuğundan, kullanım hakkı varlığı da 2016 yılı sonunda 249.000 TL değerinde kayıt altına alınacaktır. Aşağıdaki tabloda Art Ltd.'nin kiralamadan kaynaklı finansal tablolarına yansıtacağı tutarlar sunulmuştur.

Tablo 3. Kiralamadan Kaynaklı Finansal Tablo Tutarları

bin TL	Kira Ödemeleri	Kull. Hakkı Varl. Defter Değeri	Kira Yük. Defter Değeri	Faiz Giderleri	Anapara Ödemeleri
2016	0	249	249		
2017	100	166	174	25	75
2018	100	83	91	17	83
2019	100	-	-	9	91

Kullanım hakkı varlığı üzerinden doğrusal amortisman ayrılacağından ve kullanım hakkı varlığının ekonomik ömrü de 3 yıl olduğundan dönemsel amortisman gideri tutarı 83.000 TL olup, 31.12.2017 itibariyle kullanım hakkı varlığının defter değeri 166.000 TL olacaktır. Kira yükümlülüğünün daha sonraki ölçümünde ise defter değeri, yapılan kira ödemelerini yansıtabacak biçimde azaltılmalı ve kira yükümlülüğündeki faizi yansıtabacak biçimde de artırılmalıdır.

3.2.'de belirtilen muhasebe politikası alternatiflerinden biri TFRS 16'nın herhangi bir yapısal değişikliğe gidilmeden ya da kar payı dağıtım politikasında bir değişikliğe gidilmeden finansal tablolara uygulanmasıydı. Herhangi bir muhasebe politikası değişikliği söz konusu olmadığından, her üç şirketin bireysel ve grubun konsolide bilanço ve gelir tabloları aşağıdaki gibi olacaktır.

Tablo 4. TFRS 16 Kullanımı Sonucu Bilanço ve Gelir Tabloları

Şirket	BRIC A.Ş.			ART Ltd.			LETTA HOLDING A.Ş.			KONSOLİDE FİNANSAL TABLO		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
BİLANÇO (bin TL)												
<i>Nakit ve Nakit Benz.</i>	30	90	150	40	70	100	50	50	50	170	210	300
<i>Diğer Dönen Varl.</i>	60	60	60	50	50	50	0	0	0	110	110	110
Dönen Varlıklar	90	150	210	90	120	150	50	50	50	230	320	410
<i>Bağlı Ort. - BRIC A.Ş.</i>	0	0	0	0	0	0	180	180	180	0	0	0
<i>Bağlı Ort. - ART Ltd.</i>	0	0	0	0	0	0	170	170	170	0	0	0
<i>Maddi Duran Varl.</i>	300	270	240	100	90	80	0	0	0	400	360	320
<i>Kullanım Hakkı Varl.</i>	0	0	0	166	83	0				166	83	0
Duran Varlıklar	300	270	240	266	173	80	350	350	350	566	443	320
Aktif Toplamı	390	420	450	356	293	230	400	400	400	796	763	730
Kısa Vadeli Yük.	180	180	180	174	91	0	0	0	0	354	271	180
<i>Kira Yük.</i>	0	0	0	174	91	0	0	0	0	174	91	0
<i>Diğer Kısa Vad. Yük.</i>	180	180	180	0	0	0	0	0	0	180	180	180
Özkaynaklar	210	240	270	182	202	230	400	400	400	442	492	550
<i>Sermaye</i>	180	210	240	170	182	202	400	400	400	400	442	492
<i>Dönem Karı</i>	30	30	30	12	20	28	0	0	0	42	50	58
Pasif Toplamı	390	420	450	356	293	230	400	400	400	796	763	730
GELİR TABLOSU												
Hasılat	110	110	110	140	140	140	0	0	0	250	250	250
Satışların Maliyeti	-80	-80	-80	-103	-103	-103	0	0	0	-183	-183	-183
<i>Hamm./Malz. Gid.</i>	-25	-25	-25	-5	-5	-5	0	0	0	-30	-30	-30

Personel Gid.	-25	-25	-25	-5	-5	-5	0	0	0	-30	-30	-30
Amortisman Gid.	-30	-30	-30	-93	-93	-93	0	0	0	-123	-123	-123
Kira Gid.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brüt Kar	30	30	30	37	37	37	0	0	0	67	67	67
Esas Faaliyet Karı	30	30	30	37	37	37	0	0	0	67	67	67
Finansman Gid.	0	0	0	-25	-17	-9	0	0	0	-25	-17	-9
Dönem Karı	30	30	30	12	20	28	0	0	0	42	50	58

Tablo 4’de de ifade edildiği gibi, Art Ltd.’nin dönem karı dönemler itibariyle artış göstermektedir. Bu artışın nedeni, faiz giderlerinin dönemler itibariyle azalıyor olmasıdır. Kiracı şirket olan Art Ltd.’nin nakit ve nakit benzerlerindeki dönemsel artış ise Tablo 5’de de sunulduğu gibi sabit kalmıştır.

Tablo 5. TFRS 16 Kullanımı Sonucu Nakit Akış Tabloları

	BRIC A.Ş.			ART Ltd.			LETTA HOLDING A.Ş.			KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOSU		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
bin TL												
Dönem Karı	30	30	30	12	20	28	0	0	0	42	50	58
Amortisman Gid.	30	30	30	93	93	93	0	0	0	123	123	123
Faiz Gid. Düzeltilme	0	0	0	25	17	9	0	0	0	25	17	9
İşletme Faal. Nakit Akışı	60	60	60	130	130	130	0	0	0	190	190	190
Ana Para Öd.	0	0	0	-75	-83	-91	0	0	0	-75	-83	-91
Finansman Gid.	0	0	0	-25	-17	-9	0	0	0	-25	-17	-9
Finans. Faal. Nakit Akışı	0	0	0	-100	-100	-100	0	0	0	-100	-100	-100
Nakit Nakit Benz. Net Artış	60	60	60	30	30	30	0	0	0	90	90	90

3.2.1.3. İş Ortaklığı Modeli ile TFRS 16 Uygulaması

Bu bölümde Art Ltd.’nin herhangi üçüncü bir şirket ile iş ortaklığı kurup, karı payı dağıtmama kararı ve avans kar payı dağıtım kararı alternatiflerinin, TFRS 16 ile uygulanması sonucu grubun finansal tablolarındaki değişim incelenecektir.

▪ Karı Payı Dağıtmama Kararı Alternatifi

Letta grubunun bağlı ortaklığı olan Art Ltd.’nin üçüncü bir şirketle iş ortaklığı kurduğu ve bu üçüncü şirket ile XYZ Ltd. olarak faaliyetlerini sürdürdüğü varsayılmıştır. Art Ltd.’nin finansal tabloları ile üçüncü şirketin finansal tabloları birebir aynıdır, yani 2016 yılında XYZ Ltd.’nin sunulan finansal tablo tutarları Art Ltd.’nin finansal tablo tutarlarının iki katı kadardır. Letta Holding A.Ş. ve üçüncü şirket, XYZ Ltd.’ye 50% oranında ortaktır ve taraflar sözleşmeye bağlı olarak anlaşma üzerindeki kontrollerini sağlamaktadırlar. Daha açık bir ifade ile müşterek kontrole sahiptirler (TFRS 11, m: 5). Söz konusu iş ortaklığı özkaynak

yöntemi ile muhasebeleştirileceğinden, Art Ltd'nin bilanço ve gelir tablosu kalemleri gruba ait konsolide finansal tablolarda yer almayacaktır. Yani gruba ait konsolide bilanço ve gelir tablosunda, XYZ Ltd'den gerçekleştirilmiş olan kiralama işlemi yer almayacaktır. Grup her üç dönemde de kar payı dağıtımını yapmamaya karar vermiştir.

TMS 28 çerçevesinde özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlardan kar veya zararların, gelir tablosunda hangi başlık altında yer alacağı kesin olarak belirtilmediğinden, bu örnekte özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlardan kar veya zararların şirket yönetimi tarafından FVÖK üzerinde sınıflandırılmasına karar verildiği varsayılmıştır.² XYZ Ltd.'nin kar payı dağıtımını yapmama kararı aldığı varsayıldığında, Bric A.Ş. ile Letta Holding A.Ş.'nin bireysel ve grubun konsolide bilanço ve gelir tabloları 2017-2019 aralığında Tablo 6'da ifade edildiği gibi olacaktır.

Tablo 6. Kar Payı Dağıtılmaması Sonucu Bilanço ve Gelir Tablolar

Şirket	BRIC A.Ş.			LETTA HOLDING A.Ş.			KONSOLİDE FİNANSAL TABLO		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
BİLANÇO (bin TL)									
<i>Nakit ve Nakit Benz.</i>	30	90	150	50	50	50	80	140	200
<i>Diğer Dönen Varl.</i>	60	60	60	0	0	0	60	60	60
Dönen Varlıklar	90	150	210	50	50	50	140	200	260
<i>Bağlı Ort. - BRIC A.Ş.</i>	0	0	0	180	180	180	0	0	0
<i>İş Ort. - XYZ Ltd.</i>	0	0	0	170	170	170	0	0	0
<i>Maddi Duran Varl.</i>	300	270	240	0	0	0	300	270	240
<i>Özk. Yön. Değ. Yat.</i>	0	0	0	0	0	0	182	202	230
Duran Varlıklar	300	270	240	350	350	350	482	472	470
Aktif Toplamı	390	420	450	400	400	400	622	672	730
Kısa Vadeli Yük.	180	180	180	0	0	0	180	180	180
<i>Diğer Kısa Vad. Yük.</i>	180	180	180	0	0	0	180	180	180
Özkaynaklar	210	240	270	400	400	400	442	492	550
<i>Sermaye</i>	180	210	240	400	400	400	400	442	492
<i>Dönem Karı</i>	30	30	30	0	0	0	42	50	58
Pasif Toplamı	390	420	450	400	400	400	622	672	730

² Normal şartlar altında her ne kadar şirketler kendi muhasebe politikaları çerçevesinde bunları esas faaliyet kârı üzerinde sınıflandırsa da ilgili kalemler FVÖK hesaplamasında dikkate alınmamalıdır. Çünkü bahsi geçen bu kâr veya zarar payları yatırımcı şirketin dışında konsolide edilemeyen farklı bir şirkete ait kâr veya zarar ile ilgilidirler (Perek ve Hazır, 2016: 49).

GELİR TABLOSU									
Hasılat	110	110	110	0	0	0	110	110	110
Satışların Maliyeti	-80	-80	-80	0	0	0	-80	-80	-80
<i>Hamm./Malz. Gid.</i>	-25	-25	-25	0	0	0	-25	-25	-25
<i>Personel Gid.</i>	-25	-25	-25	0	0	0	-25	-25	-25
<i>Amortisman Gid.</i>	-30	-30	-30	0	0	0	-30	-30	-30
<i>Kira Gid.</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brüt Kar	30	30	30	0	0	0	30	30	30
Özk.Yön. Değ. Yat. Kar Payı	0	0	0	0	0	0	12	20	28
Esas Faaliyet Karı	30	30	30	0	0	0	42	50	58
Finansman Gid.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dönem Karı	30	30	30	0	0	0	42	50	58

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında, daha önce olduğu gibi Bric A.Ş. bağlı ortaklık niteliğinde olduğundan tam konsolidasyona tabi tutulup, sermaye hesabında grup içi eliminasyon uygulanmıştır. XYZ Ltd. iş ortaklığı olup, özkaynak yöntemine göre konsolide edilmiştir. Özkaynak yöntemine göre XYZ Ltd. başlangıçta grup tarafından elde etme maliyeti olan ve sermaye tutarına eşit olan 170.000 TL ile muhasebeleştirilecek, grup aynı zamanda bu iş ortaklığının karındaki pay kadar “Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar” kalemini artıracaktır. Daha açık bir ifade ile grubun 50% oranında payı olduğundan, “Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar” kalemini 2017 yılında 12.000 TL, 2018 yılında 20.000 TL ve 2019 yılında 28.000 TL kadar borçlandıracaktır. Aynı zamanda XYZ Ltd.’nin dönem karından alacağı payı, gelir tablosunda “Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlardan Kar Payı” olarak muhasebeleştirecektir (TMS 28, m: 10). Bu durumda XYZ Ltd. kar payı dağıtım kararı almamış olduğundan, iş ortaklığının defter değeri grup bilançolarında 2017 yılında 182.000 TL, 2018 yılında 202.000 TL ve 2019 yılında ise 230.000 TL olacaktır.

Tablo 7. Kar Payı Dağıtılmaması Sonucu Nakit Akış Tabloları

	BRIC A.Ş.			LETTA HOLDING A.Ş.			KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOSU		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
bin TL									
Dönem Karı	30	30	30	0	0	0	42	50	58
Amortisman Gid.	30	30	30	0	0	0	30	30	30
Özk.Yön. Değ. Yat. Kar Payı Düz.	0	0	0	0	0	0	-12	-20	-28
İşletme Faal. Nakit Akışı	60	60	60	0	0	0	60	60	60
Ana Para Öd.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finansman Gid.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finans. Faal. Nakit Akışı	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nakit Nakit Benz. Net Artış	60	60	60	0	0	0	60	60	60

Grubun nakit akışları genel olarak değerlendirildiğinde, daha önce dönem karında dikkate alınan özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlardan kar payı elimine edileceğinden, her üç dönemde de 60.000 TL'lik nakit ve nakit benzerlerinde net artış ortaya çıkmıştır.

▪ Avans Kar Payı Dağıtım Kararı Alternatifi

XYZ Ltd.'nin her dönem avans kar payı dağıtım kararı aldığı ve karın tamamını dağıttığı varsayıldığında, Bric A.Ş. ile Letta Holding A.Ş.'ye ait bireysel ve gruba ait konsolide bilanço ile gelir tabloları aşağıdaki gibi olacaktır.

Tablo 8. Avans Kar Payı Dağıtım Sonucu Bilanço ve Gelir Tabloları

Şirket	BRIC A.Ş.			LETTA HOLDING A.Ş.			KONSOLİDE FİNANSAL TABLO		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
BİLANÇO (bin TL)									
<i>Nakit ve Nakit Benz.</i>	30	90	150	62	82	110	92	172	260
<i>Diğer Dönen Varl.</i>	60	60	60	0	0	0	60	60	60
Dönen Varlıklar	90	150	210	62	82	110	152	232	320
<i>Bağlı Ort. - BRIC A.Ş.</i>	0	0	0	180	180	180	0	0	0
<i>İş Ort. - XYZ Ltd.</i>	0	0	0	170	170	170	0	0	0
<i>Maddi Duran Varl.</i>	300	270	240	0	0	0	300	270	240
<i>Özk. Yön. Değ. Yat.</i>	0	0	0	0	0	0	170	170	170
Duran Varlıklar	300	270	240	350	350	350	470	440	410
Aktif Toplamı	390	420	450	412	432	460	622	672	730
Kısa Vadeli Yük.	180	180	180	0	0	0	180	180	180
<i>Diğer Kısa Vad. Yük.</i>	180	180	180	0	0	0	180	180	180
Özkaynaklar	210	240	270	412	432	460	442	492	550
<i>Sermaye</i>	180	210	240	400	412	432	400	442	492
<i>Dönem Karı</i>	30	30	30	12	20	28	42	50	58
Pasif Toplamı	390	420	450	412	432	460	622	672	730
GELİR TABLOSU									
Hasılat	110	110	110	0	0	0	110	110	110
Satışların Maliyeti	-80	-80	-80	0	0	0	-80	-80	-80
<i>Hamm./Malz. Gid.</i>	-25	-25	-25	0	0	0	-25	-25	-25
<i>Personel Gid.</i>	-25	-25	-25	0	0	0	-25	-25	-25
<i>Amortisman Gid.</i>	-30	-30	-30	0	0	0	-30	-30	-30
<i>Kira Gid.</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brüt Kar	30	30	30	0	0	0	30	30	30
<i>Özk. Yön. Değ. Yat. Kar Payı</i>	0	0	0	0	0	0	12	20	28

İş Ort. Temettü Gel.	0	0	0	12	20	28	0	0	0
Esas Faaliyet Karı	30	30	30	12	20	28	42	50	58
Finansman Gid.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dönem Karı	30	30	30	12	20	28	42	50	58

XYZ Ltd. 2017 – 2019 aralığında her dönem avans kar payı dağıtım kararı almış olduğundan, avans kar payı dağıtımının etkilerine de ilgili dönemlere ait hazırlanan finansal tablolarda yer verilecektir. Letta Holding A.Ş., XYZ Ltd.'ye 50% oranında ortak olduğundan, şirketin her dönem elde ettiği dönem karının 50%'si kadar temettü gelirleri elde edecektir. Öte yandan avans kar payı dağıtımını söz konusu olduğundan, her döneme ait kar payı dağıtım tutarları kadar grubun bilançosunda yer alan “Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar” kaleminde azalış gerçekleşecektir. TMS 28 kapsamında iştirak ya da iş ortaklığından alınan dağıtımların yatırımın defter değerini azaltması gereklidir (TMS 28, m: 10). Gruba ait dönem kararı incelendiğinde ise, kar payı dağıtım kararı alınmadığı takdirde elde edilen dönem karı ile aynı tutarlara sahiptir. Bu tutarların değişmemesinin nedeni yatırımlara ait defter değerleri azaldığı halde, Letta Holding A.Ş.'nin bilançosunda meydana gelen değişikliklerin bu azalışı karşılayabilmesidir.

Tablo 9. Avans Kar Payı Dağıtım Sonucunda Nakit Akış Tabloları

	BRIC A.Ş.			LETTA HOLDING A.Ş.			KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOSU		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
bin TL									
Dönem Karı	30	30	30	12	20	28	42	50	58
Amortisman Gid.	30	30	30	0	0	0	30	30	30
Özk. Yön. Değ. Yat. Kar Payı Düz.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
İşletme Faal. Nakit Akışı	60	60	60	12	20	28	72	80	88
Ana Para Öd.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finansman Gid.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finans. Faal. Nakit Akışı	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nakit Nakit Benz. Net Artış	60	60	60	12	20	28	72	80	88

Kar dağıtım kararı alınması ile birlikte gruba ait nakit akışlarında artış gerçekleşmiştir.

3.2.2. Muhasebe Politikası Değişiminin Finansal Etkileri

TFRS 16'ya geçiş esnasında oluşabilecek olumsuz etkilerin bertaraf edilmesi amacıyla pek çok muhasebe politikası seçeneği mevcuttur. Grup içinde tercih edilebilecek seçenekler ile finansal performans göstergelerinin değişimi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 10. Konsolide Finansal Tablolardan Elde Edilen Finansal Göstergeler

Oranlar	TMS 17 Uygulaması			TFRS 16 Uygulaması			Kar Payı Dağıtılmaması			Avans Kar Payı Dağıtımı		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Özkaynak/Toplam Kayn.	71%	74%	75%	56%	64%	75%	71%	73%	75%	71%	73%	75%
Kaldıraç Oranı	40%	36%	33%	80%	55%	33%	41%	37%	33%	41%	37%	33%
Cari Oran	1,3	1,8	2,3	0,7	1,2	2,3	0,8	1,1	1,4	0,8	1,3	1,8
Duran Varl./Topl. Varl.	63%	53%	44%	71%	58%	44%	78%	70%	64%	76%	65%	56%
FVÖK (bin TL)	50	50	50	67	67	67	42	50	58	42	50	58
FVAÖK (bin TL)	90	90	90	190	190	190	72	80	88	72	80	88
FVAÖK/Faiz Gid.	n	n	n	7,6	10,9	20,9	n	n	n	n	n	n
FVAÖK Marjı	36%	36%	36%	76%	76%	76%	66%	72%	80%	66%	72%	80%

Kiralama işlemleri, grup içinde herhangi bir yapısal değişikliğe gidilmeden direkt uygulandığı takdirde, yukarıdaki tabloda da ifade edildiği gibi özkaynak/toplam kaynak oranı ile cari oran azalacaktır. Bu azalmanın nedeni gruba ait yabancı kaynakların artışı ve kısa vadeli yükümlülüklerde meydana gelen artıştır. Ancak dönemler itibariyle gelişim dikkate alındığında, ana para ödemelerine ait tutarlar arttığından özkaynak/toplam kaynak oranı 2017 yılından 2019 yılına artış göstermektedir. Kaldıraç oranları incelendiğinde ise TFRS 16 uygulamasında ilk dönem fazlasıyla yüksek olup, daha sonraki dönemlerde normalleşmiştir. TFRS 16 uygulaması nedeniyle ortaya çıkan bu durum, finansal piyasalar açısından şirketin finansal yapısında yeterli düzeyde esnekliğe sahip olamadığı şeklinde algılanabilir. TMS 17 ve TFRS 16 uygulamaları FVÖK ve FVAÖK açısından karşılaştırıldığında ise, grubun FVÖK ile FVAÖK tutarları her iki uygulamada da sabit tutarda kalmış ancak kira ödemeleri ana para ödemeleri ve faiz giderleri olarak ayrıştırıldığından ve kullanım hakkı varlığına ait amortisman giderleri ortaya çıktığından, TFRS 16 uygulaması karlılık açısından daha olumlu bir izlenim sunmuştur. FVAÖK/Faiz giderleri oranı ise yıllar itibariyle artmıştır. Bu artışın nedeni dönemler itibariyle anüite yönteminin kullanımından kaynaklı olarak faiz giderlerinin azalması ve FVAÖK'ün de amortisman giderleri nedeniyle artmış olmasıdır. Genel olarak TMS 17 ve TFRS 16 uygulamaları karşılaştırıldığında, grubun finansal performansı dönemler itibariyle yatırımcıya olumsuz sinyallerin gönderilmemesi açısından a kiralamanın ana faaliyette tercih edilmeyerek, kiralama işlemlerinin grup dışında bırakılması daha uygun olabilir.

İş ortaklığı modelinin grup içerisinde tercih edilmesi ile yukarıdaki Tablo 10'da da ifade edildiği gibi özkaynak/toplam kaynak oranları kar payı dağıtılın ya da dağıtılmasın TMS 17 uygulaması ile benzer sonuçlara sahiptir. Bu durum finansal yapının güçlü olabileceği yönünde sinyalleri ifade etse de iş ortaklığının grup içerisinde özkaynak yöntemiyle değerlendirilmesi nedeniyle duran varlık/toplam varlık oranları TFRS 16 uygulamasında olduğu gibi yüksek seviyededir. Bu durum şirketin diğer alternatif muhasebe politikası uygulamalarına göre grubun faaliyet alanı açısından daha atıl değerlendirilmesine yönelik bir sinyaldir. Bu oranın yüksek olması dezavantajlı gözükse de, avans kar payı

dağıtımını uygulaması ile 2018 ve 2019 yıllarında ortaya çıkan olumsuz durum bertaraf edilebilmiştir.

İş ortaklığı modeli çerçevesinde kar payı dağıtılsın ya da dağıtılmasın, XYZ Ltd.'nin hasılatı grup hasılatına dahil edilmediğinden, her iki durumda da 2017 yılında FVÖK ve FVAÖK tutarları diğer alternatiflere göre düşük tutarlarda kalmıştır. Ancak 2018 ve 2019 yıllarında sürdürülebilir nitelikte artış olduğundan, uzun vadede yatırımcılar açısından olumlu olarak algılanabilir.

Nakit akışları açısından değerlendirildiğinde, TFRS 16 uygulamasında en yüksek tutarlarda işletme faaliyetlerinden nakit akışları söz konusu iken, kar payı dağıtılmaması durumunda en düşük tutarlarda işletme faaliyetlerinden nakit akışları ortaya çıkmıştır. Avans kar payı dağıtımını söz konusu olduğunda grup içerisinde işletme faaliyetlerinden nakit akışları dönemler itibarıyla artış gösterdiğinden, avans kar payı dağıtımını ile bu olumsuz izlenimin önlenilebileceği açıktır.

4. SONUÇ

Şeffaflık, karşılaştırılabilirlik, önemlilik ve gerçeğe uygun sunum ilkelerini karşılamak amacıyla geliştirilen TFRS 16 ile, kiracı açısından faaliyet kiralaması ya da finansal kiralama ayrımı ortadan kaldırılarak, tüm kiralama işlemlerinin bilançoda sunulması gerçekleştirilecektir. Bu şekilde de özellikle kredi ve derecelendirme kuruluşları açısından kiracı şirketlerin finansal risklerinin daha doğru ve objektif bir biçimde değerlendirilmesine olanak sağlanacaktır.

Geçiş sürecinde, şirket içinde önemli değişikliklere ve ek maliyetlere neden olacak bu değişim, aynı zamanda şirketlerin finansal yapılarının ve likiditelerini olumsuz yönde etkileyecek, FVÖK ve FVAÖK'ünün ise bir anda artmasına neden olacaktır. Bu ani değişimlerin yatırımcılar üzerindeki olumsuz etkilerinin bertaraf edilebilmesi ve finansal piyasaların güvenilirliğinin zedelenmemesi için şirket içerisinde uygulanan muhasebe politikalarında değişikliğe gidilebilir.

Bu çalışmada, TFRS 16 ile gelen değişiklikler sunulmuş, finansal etkileri ve yönetsel açıdan değerlendirilmesine yer verilmiştir. Çalışmanın öne çıkan özelliği; geçiş sürecinde TFRS 16 uygulamalarının olumsuz etkilerinin, konsolide finansal tablolarda engellenebilmesi ve uzun vadede yatırımcıların algılarının olumlu biçimde yönlendirilmesi için uygulanabilecek farklı muhasebe politikalarına yer verilmiş olmasıdır. Grup içerisinde kiralama işlemleri bağlı ortaklık veya iş ortaklığı tarafından gerçekleştirildiği takdirde ortaya çıkacak finansal sonuçlara, iş ortaklığı söz konusu olduğunda kar payı dağıtımını ya da kar payı dağıtılmaması durumunda elde edilebilecek finansal etkiler sayısal bir uygulama örneği ile sunulmuştur.

Kiracı şirket, bağlı ortaklık olduğu takdirde TFRS 16 uygulaması ile gruba ait finansal yapı ve likidite oranları azalırken, FVÖK ile FVAÖK artmıştır. Bağlı ortaklığın tam konsolidasyona tabi tutulmasıyla TFRS 16'nın tüm finansal etkileri konsolide finansal tablolara yansıtılmak zorunda olacaktır. Kiracı şirket iş ortaklığı olduğu takdirde ise özkaynak yöntemiyle konsolide edileceğinden, finansal yapı oranları bu geçiş sürecinden çok fazla etkilenmeyecek, yalnızca ilk dönemlerde FVÖK ve FVAÖK azalacaktır. Uzun

vadede ise sürdürülebilir bir muhasebe politikası ile bu azalma engellenebilir. İş ortaklığı olup, avans kar payı dağıtımı tercih edildiğinde ise finansal yapı oranlarında iyileştirme söz konusu olabilecek, grubun işletme faaliyetlerinden nakit akışları da artırılabilir.

Sonuç olarak TFRS 16'nın kiralama işlemlerinin yoğun biçimde tercih edildiği sektörlerde özellikle grup içi işlemlerde muhasebe politikalarında yapılacak yapısal değişiklikler ile olumsuz etkiler engellenebileceği gibi, yatırımcılar ile olan ilişkiler de olumlu biçimde geliştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Acar, Merve – Temiz, Hüseyin - Aktaş, Rauf (2017), “UMS 17 Kiralama İşlemleri Standardından UFRS 16'ya Geçişin Finansal Tablolar Üzerinde Etkisi: Borsa İstanbul Örneği”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt.19, Sayı.3, ss. 592 – 623.
- Aslan, Ümmühan (2018), “UFRS 16 Kiralamalar Standardı Kapsamında Faaliyet Kiralamasının Kiracı İşletme Tarafından Muhasebeleştirilmesi Ve Raporlanması”, Muhasebe Ve Finansman Dergisi, Ocak, ss. 55 – 68.
- Barclay, Michael – Smith, Clifford (2005), “The Capital Structure Puzzle: The Evidence Revisited”, Journal of Applied Corporate Finance, Vol.17, No.1, pp. 8 – 17.
- Bardens, Andrea – Heining, Ann – Kathrin (2017), “Implementierung Von IFRS 16 – Ein Beispielhafter Projektverlauf”, KoR – IFRS, Vol. 7-8, pp. 329 – 338.
- Bardens, Andrea – Kroner, Matthias - Meurer Holger (2016), “IFRS 16: Flugzeuge Jetzt On Balance – Teil 2”, KoR – IFRS, Vol. 10, pp. 449 – 454.
- Berger, Jens – Nardmann, Hendrik (2016), “IFRS 16 – Der Neue Leasingstandard und Seine Auswirkungen Auf Unternehmen”, Betriebsberater, Vol. 7, pp. 425 – 436.
- Beyhs, Oliver – Labrenz, Helfried (2016), “Bilanzpolitische Spielräume für Leasingnehmer In IFRS 16 – Möglichkeiten Und Grenzen Für Abschlussverantwortliche In Unternehmen”, Zeitschrift Für Internationale Rechnungslegung, Vol. 11, pp. 453 – 459.
- Blankenburg, Lisanne – Möhlmann, Mahlau Thomas (2017), “Jahresabschlussanalytische Implikationen Der Neuen Leasingbilanzierung Nach IFRS 16”, Zeitschrift Für Internationale Rechnungslegung, Vol. 10, pp. 417 – 423.
- Coenenberg, Adolf – Haller, Axel – Schultze, Wolfgang (2016), “Jahresabschluss Und Jahresabschlussanalyse”, 16. Aufl, Schaeffer – Poeschel Verlag, Stuttgart.
- Gruber, Thomas – Wendels, Thomas, Hartmann (2016), “Leasingnehmerbilanzierung Nach IFRS 16 Aus Bilanzpolitischer Sicht”, KoR – IFRS, Vol.10, pp. 442 – 448.
- Heyd, Reinhard – Ruchti, Anna (2015), “On Balance Leasingbilanzierung Nach Dem Right Of Use Ansatz (IFRS 16) - Auswirkungen Auf Finanzkennzahlen In Der Logistik-

- Und Transportbranche”, Zeitschrift Für Internationale Rechnungslegung, Vol. 10, pp. 493 – 501.
- Kajüter, Peter – Meinhövel, Max (2016), “Bilanzierung Von Leasingverhaeltnissen Nach IFRS 16”, KoR – IFRS, Vol.9, pp. 426 – 435.
- Kar Payı Avansı Dağıtımını Hakkında Tebliğ, 09.08.2012, Sayı: 28379, Resmi Gazete
- Kılıç, Yunus, Buğan – Mehmet, Fatih – Özbezek, Dilek (2016), “Asymmetric Information And Signaling Theory: Panel Causality Approach On The Relationship Between Dividends And Earnings”, Gaziantep University Journal of Social Sciences, Cilt.15 (4), pp. 1132-1145
- Küting, Karlheinz (2013), “Die Wechselbeziehung Zwischen Bilanzanalyse Und Bilanzpolitik Im HGB- Und IFRS-System - Eine Vergleichende Analyse”, Der Steuerberater, Vol. 1-2, pp. 16-25.
- Küting, Karlheinz – Hell, Christoph – Tesche, Thomas (2013), “Paradigmenwechsel In Der Internationalen Leasingbilanzierung – Auswirkungen Auf Die Unternehmensbewertung”, Corporate Finance, Vol.7, pp. 391 – 402.
- Labrenz, Helfried – Thorand, Laura (2017), “IFRS 16: Gestaltungspotenziale Im Konzern Und Signalisierungswirkungen”, KoR – IFRS, Vol. 9, pp. 387 – 398.
- Loitz, Rüdiger (2017), “Auswirkungen des IFRS 16 Leases Auf Die Konsumgüterindustrie Und Den Handel”, KoR – IFRS, Vol. 4, pp. 158 – 163.
- Öztürk, Can (2016), “UFRS 16 Kiralama İşlemleri Standardının Eski UMS 17 Standardı İle Karşılaştırılması Ve Almanya Ve Türkiye’de Hisse Senetleri Halka Açık Olan Hava Yolu Şirketlerinin Finansal Durumuna Etkisi”, Muhasebe Bilim Dünyası, Cilt. 18, Sayı.1, ss. 1 – 50.
- Perek, A. Atilla – Hazır, Aksoy, Çağrı (2016), “FVAÖK (EBITDA) – Faiz Vergi Amortisman Öncesi Kar’ın Hesaplanması, Finansal Tablo Analizi Ve Şirket Değerlemede Kullanımı”, 1. Basım, Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Serçemeli, Murat - Öztürk, Meryem (2016), “Yeni Finansal Raporlama Standardı “IFRS 16 Kiralama İşlemleri’nin” Getirdiği Değişimler Üzerine Bir Değerlendirme”, Mali Çözüm, Mayıs – Haziran, ss. 31 – 38)
- Türkiye Finansal Raporlama Standardı 10, Konsolide Finansal Tablolar, http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2018Seti/TFRS/TFRS_10_2018.pdf, 10.06.2018.
- Türkiye Finansal Raporlama Standardı 11, Müşterek Anlaşmalar, http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2018Seti/TFRS/TFRS_11_2018.pdf, 10.06.2018.

- Türkiye Finansal Raporlama Standardı 16, Kiralamalar,
http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TFRS/TFRS_16.pdf,
26.05.2018.
- Türkiye Muhasebe Standardı 7, Nakit Akış Tabloları,
[http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS%207%20Nakit%20Akış%20Tablosu%20Kurul%20Kararı\(2\).pdf](http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS%207%20Nakit%20Akış%20Tablosu%20Kurul%20Kararı(2).pdf), 10.06.2018.
- Türkiye Muhasebe Standardı 17, Kiralama İşlemleri,
http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS_17_2018.pdf, 26.05.2018.
- Türkiye Muhasebe Standardı 28, İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar,
http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS_28_2018.pdf, 10.06.2018.
- Wohlgemuth, Frank (2007), “IFRS: Bilanzpolitik Und Bilanzanalyse”, 1. Basım, Erich Schmidt Verlag, Berlin.

